

Sygn. akt III KZ 85/2000

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 19 grudnia 2000 r.

Sąd Najwyższy - Izba Karna w Warszawie
na posiedzeniu w składzie następującym:

Przewodniczący - Sędzia SN: Wiesław Kozielewicz

Sędziowie: SN Piotr Hofmański

Józef Skwierawski (spraw.)

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Stefana Szustakiewicza
i Teresy Jarosławskiej jako protokolanta

w sprawie z wniosku pokrzywdzonego **R. W.**

o stwierdzenie nieważności postanowienia

po rozpoznaniu zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 30 maja 2000 r.

o oddaleniu wniosku o stwierdzenie nieważności postanowienia

po wysłuchaniu wniosku prokuratora

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

U Z A S A D N I E N I E

Zaskarżonym postanowieniem oddalono wniosek o stwierdzenie nieważności postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 22 listopada 1999 r. o utrzymaniu w mocy postanowienia Prokuratora Rejonowego w G. z dnia 30 czerwca 1999 r. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia stwierdzono, że „brak właściwego uzasadnienia orzeczenia” nie stanowi „innej, co najmniej równie poważnej obrazy prawa” (art. 101 § 1 pkt 8 kpk) – o czym przekonuje zarówno waga uchybień wskazanych w przepisach art. 101 § 1 pkt 1-7 kpk, jak i porównanie ich z kategoriami uchybień stanowiących bezwzględne powody odwoławcze (art. 439 § 1 kpk). Nie można również – jak twierdzi Sąd Apelacyjny – upatrywać w instytucji stwierdzenia nieważności środka prawnego, który „można wykorzystać tam, gdzie nie służą już inne środki odwoławcze”, ponieważ instytucja ta ustanawia odrębne i odmienne od powodów odwoławczych przyczyny kwestionowania orzeczenia.

W zażaleniu na to postanowienie wyrażono pogląd, że ogólnikowe, „naruszające normę art. 94 § 1 pkt 5 kpk” uzasadnienie orzeczenia „w doktrynie i piśmiennictwie jednoznacznie uważane są za przyczynę nieważności określoną w art. 101 § 1 pkt 8 kpk”. Żalący się stwierdza nadto, iż stan prawny wyklucza możliwość zaskarżenia postanowienia Sądu Rejonowego apelacją, a zatem „nie można założyć, że takie orzeczenie Sądu (...) byłoby wykluczone spod działania normy art. 101 § 1 kpk”. Przyczynę nieważności – jak utrzymuje żalący się – stanowi „obraza norm Konstytucji”, a brak uzasadnienia orzeczenia narusza postanowienia art. 2, 45 i 78 ustawy zasadniczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie budzi wątpliwości, że uchybienie Sądu Rejonowego nie polega w niniejszej sprawie na sporządzeniu ogólnikowego uzasadnienia postanowienia, lecz na braku uzasadnienia – co słusznie podkreśla żalący się. Nie można przecież uznać, że uzasadnieniem postanowienia są dwa ogólne zdania, nie nawiązujące w ogóle do treści środka zaskarżenia.

Oczywistość i niesporność tej oceny nie prowadzi jednak do możliwości uwzględnienia zażalenia. Ocena charakteru i wagi stwierdzonego uchybienia – dokonana na podstawie art. 101 § 1 kpk (w brzmieniu tego przepisu sprzed nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 20 lipca 2000 r.) pozwala ustalić, że nie zostało ono wymienione w katalogu przyczyn nieważności, zamieszczonym w przepisach art. 101 § 1 pkt 1-7 kpk. Istotne jest również, że wydanie orzeczenia bez uzasadnienia nie należy do uchybień stanowiących bezwzględne powody odwoławcze (art. 439 § 1 kpk). Z pewnością natomiast stanowi rażące naruszenie prawa, a w każdym razie obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 438 pkt 2 kpk). Już tylko konfrontacja wagi uchybień różnych kategorii i ich procesowych konsekwencji uzasadnia wnioski o nieskuteczności próby usytuowania stwierdzonego w niniejszej sprawie uchybienia w płaszczyźnie art. 101 § 1 pkt 8 kpk. Zasadność tego wniosku nie może być – co trzeba podkreślić – kwestionowana argumentem wskazującym na brak prawnej możliwości zaskarżenia orzeczenia dotkniętego takim uchybieniem. Żaden przepis ustawy procesowej nie ustanawia przecież reguły, według której nieważność orzeczenia można stwierdzić w wyniku ujawnienia jakiegokolwiek uchybienia, jeżeli orzeczenie to nie podlega kontroli w innym trybie. Nie można też w takiej sytuacji oczekiwać dokonania dla potrzeb określonej sprawy rozszerzającej wykładni przyczyn nieważności, pozwalającej *in concreto* stwierdzić nieważność

orzeczenia dotkniętego uchybieniem rażącym, lecz nie „co najmniej równym” uchybieniem określonym w art. 101 § 1 pkt 1-7 kpk.

Niewątpliwie, każde uchybienie organu stosującego prawo narusza porządek prawny. Uchybienie stwierdzone w niniejszej sprawie naruszyło – co słusznie podkreśla Autor zażalenia – prawo strony do sprawiedliwego procesu, a także prawo do zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji, skoro skorzystanie z tego ostatniego nie zaowocowało wydaniem orzeczenia umotywowanego. Jednakże uproszczeniem byłoby twierdzenie, że o wadze uchybienia przesądza ranga naruszonego przepisu, a więc jego usytuowanie w hierarchii norm prawa,, ponieważ decyduje o tym przede wszystkim sposób naruszenia normy i istotność wady orzeczenia, według kryterium przyjętego w przepisach kodeksu postępowania karnego. Charakter uchybień objętych katalogiem przyczyn nieważności sprecyzowanych w art. 101 § 1 kpk, potwierdza ten wniosek .

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.